

Weer een gestrande ooievaar in Brabant

Door Fr. Simon Deltour

In september 1960 werd er in Best (N.Br.) een *ooievaar* gesignaleerd, die klaarblijkelijk op de najaarstrek was achtergebleven. Door brandweer en Rijkspolitie ter plaatse werd het dier bemachtigd omdat, zoals de binnekomende berichten luiden, de vogel erg onderkomen was. Bij deponering bleek daar weinig van te kloppen. Door bemiddeling van de Ned. Vereniging tot Bescherming van Vogels, die de K.L.M. bereid vond de vogel mee te nemen naar Nigeria (Afr.) waar hij zich bij soortgenoten zou kunnen aansluiten, heeft deze *ooievaar* het voorrecht genoten om een gedeelte van de reis naar het overwinteringsgebied op mechanische vleugels af te leggen. Wegens onvoorziene veterinaire problemen, die zich hierbij voordeden, hebben we nu van een mogelijkheid voor een dergelijke oplossing maar afgezien (Het Vogeljaar, 1960, blz. 133 e.v.).

Op 29 oktober 1963 berichtte een vertegenwoordiger van een zuidelijk dagblad in Budel (N.Br.) mij, dat daar al enige tijd een *ooievaar* rondzwierf. „Wat daar aan gedaan moest worden?” Het was in die dagen nog goed open weer, zodat er nog wel voedsel te vinden was voor een dergelijk dier en hoewel hij angstig dicht bij de Belgische grens opereerde, adviseerde ik toch, het dier met rust te laten; dat het mogelijk zijn eigen weg nog wel vinden zou!

Daar hij 's nachts op daken van huizen en fabrieken roestte, hebben enige ondernemende bewoners op vrijdag 8 november 's avonds laat toch geprobeerd de vogel van een dak te nemen; vanzelfsprekend met de nodige belangstelling van buurtbewoners. Op het laatste moment ging de vogel op de wieken, maar in het donker kwam de vogel in aanraking met een t.v.-antenne en duikelde naar beneden. Daar waren voldoende grijpgrage handen om het dier te overmeesteren. Maar juist door die grote belangstelling kreeg de Rijkspolitie de volgende morgen lucht van het geval en na raadpleging van de Officier van Justitie werd het dier prompt in beslag genomen. Diezelfde dag, 9 november, werd de *ooievaar* bij mij gedeponereerd!

Hij mankeerde niets; was niet opvallend mager, maar was toch om een of andere onbekende reden achtergebleven. Wel bleek hij niet bijzonder schuw, maar in aanmerking nemend met hoeveel egards *ooievaars* overal behandeld worden, gaat de natuurlijke schuwheid wel voor een deel verloren.

Omdat hij geen ring droeg, konden we jammer genoeg niets van zijn herkomst achterhalen. Later hoorde ik van het Vogeltrekstation, dat men in Nederland geen *ooievaars* meer ringt, omdat men vernomen heeft, dat juist geringde exemplaren tijdens de trek in Spanje bij voorkeur geschoten worden.

De vraag was nu: Wat doen we er nu mee?

Ook aan de Justitie en verdere instanties kon ik hierop vooralsnog geen antwoord geven. Kikkers waren er geen meer; zoet watervis is in onze omgeving niet of onvoldoende te krijgen, althans dat meende ik. Als het dier vlees zou willen accepteren — in de vrije natuur eten zij toch ook muizen en mollen — dan vormden zijn menu geen probleem. In het andere geval zou hij moeten verhuizen naar een adres waar beter aan visvoedsel te komen zou zijn en waar hij tevens wettelijk zou mogen verblijven. Maar de moeilijkheden bleken niet zo onoverkomelijk te zijn als ik vreesde. De Rijkspolitie van Boxmeer bezorgde desgevraagd de volgende dag al een aanzienlijke portie voorntjes van 10 á 15 cm lengte. De Rivierpolitie van de Biesbosch zegde ook op korte termijn vis toe. Een handelaar in levende vis te Oosterhout zou een behoorlijk kwantum afleveren. De hengelsportvereniging, geattendeerd door de overdadige interesse van de plaatselijke dagbladen, plaatste een oproep in het clubblad: „Er moet een *ooievaar* de winter doorgehouden worden!” Dus vis in overvloed, tot... de vorstperiode eind november inviel!

Bij al die onbaatzuchtige belangstelling gedijde de vogel goed. Ook vlees nam hij zeer graag, zo mogelijk nog liever dan vis, waardoor het voedsel geen probleem meer was. Er zaten immers nog vier vleeseters: drie roofvogels en een *grote jager*, „alle in handen van de Justitie gevallen.”

Toen het met de vorst ernst werd, stond plotseling de „vis-aanvoer” stil, en al kreeg hij van meet af aan vitamine D*) bij, toch begon zijn menu toen eentoniger te worden, wat voor een goede conditie niet bevorderlijk is. Voor zover ik weet, lijd ik niet aan hallucinaties, maar telkens meende ik hem voortaan te horen mokken: „Alweer vlees?” Kortom, voor zijn harmonische ontwikkeling diende ik voor meer variatie te zorgen. Het Comité Wintervoeding van Vogels in Den Haag bracht uitkomst, waarvoor ik de heren Visser en Wijnaendts zeer erkentelijk ben. Ze stuurden me 80 kg zoetwatervis! Nu staan er 20 plastic-builen vis in de diepvries van het stedelijke abattoir, waarvan ik er nu wekelijks één kan gaan halen om de nodige afwisseling in zijn menu aan te brengen. Als hij deze verorberd heeft, zal de tijd wel nabij zijn, dat hij in goede conditie zijn vrijheid hernemen kan.

Bij het invallen van de vorstperiode, toen er buiten geen open water meer was, heb ik het dier binnen gebracht, op een schier onverwarmde, vorstvrije plaats, waar hij toch voldoende bewegingsvrijheid heeft. De *grote jager* (*Stercorarius skua*), die uit Oss hier gedeponereerd is, deelt die levensruimte met hem, ofschoon ze elkaar zo maar juist verdragen, althans van de zijde van die agressieve jager. Maar deze laatste profiteert nu ook van het overdadige en vooral gevarieerde menu!

Bij gelegenheid van dat transport kreeg ik de *ooievaar* voor het eerst weer in handen en bij oppervlakkige controle bleek duidelijk, dat hij reeds in een veel betere conditie verkeerde dan bij de deponering. Tevens leverde hij bij die gelegenheid het bewijs, dat ik nog met een extreme natuurvogel te doen had, doordat hij prompt op typische reigermanier zijn krop leeg braakte.

Naar gelang de weersomstandigheden ben ik van plan hem in de maand

*) Zijn vitaminen krijgt hij gedoseerd in het preparaat gistical, dat de sporelementen, kalk en vitamine D bevat.

april in de Biesbosch de vrijheid te hergeven, want vooral de zekerheid omtrent dit laatste heeft in eerste instantie bij mij de doorslag gegeven om hem zelf te doen overwinteren. Nu in het afgelopen jaar onze inheemse populatie met ongeveer de helft is teruggelopen, gezien het recente en deprimerende verslag van het R.I.V.O.N., moeten we op elk exemplaar zuinig zijn! Ook al is het dan zeer de vraag, of al deze inspanning om het behoud van deze geliefde vogel succes zal hebben.

Voor ons doel lijkt mij de Biesbosch een geschikt areaal, waar voedsel voldoende aanwezig is en de rivierpolitie hem de eerste tijd eventueel enigszins onder controle kan houden bij de dagelijkse patrouillevaarten. De vraag om welke reden de vogel op de normale najaarstrek is achter gebleven, zal wel onbeantwoord blijven, temeer omdat hij geen ring droeg. Hij lijkt me, met zijn intensief rode poten en vooral snavel geen juveniel exemplaar. Ook het geslacht kan ik uiteraard niet bepalen.

Tenslotte kan ik niet nalaten mijn erkentelijkheid te betuigen voor de spontane medewerking van allen, die bij dit ooievaarsgeval betrokken raakten en hun uiterste best deden om een vogel te helpen, die in ons land legendarisch dreigt te worden. Als bioloog doet je zo'n uitbundige interesse werkelijk goed, vooral nu de levende natuur en het landschappe-lijk schoon vaak zo'n geweld wordt aangedaan.

- *Het adres van de schrijver luidt: fr. Simon Deltour, Frankrijkstraat 101, Eindhoven.*